

Мандич Олександра Валеріївна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування, Державний
біотехнологічний університет

Бабко Наталя Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри маркетингу, управління
репутацією та клієнтським досвідом,
Державний біотехнологічний університет

Андрющенко Ірина Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та
страхування, Державний біотехнологічний
університет

Лачков Андрій Сергійович,
аспірант кафедри фінансів, банківської
справи та страхування, Державний
біотехнологічний університет

Mandych Oleksandra,
Doctor of Sciences (in Economics), Professor,
State Biotechnological University,
<https://orcid.org/0000-0002-4375-2208>

Babko Natalia,
PhD in Economics, Associate
Professor, State Biotechnological University,
<https://orcid.org/0000-0002-7620-9500>

Andriushchenko Iryna,
PhD in Economics, Associate Professor,
State Biotechnological University,
<https://orcid.org/0000-0002-4028-6782>

Lachkov Andriy,
Graduate Student,
State Biotechnological University,
<https://orcid.org/0000-0003-3396-0852>

ФІНАНСОВА АРХІТЕКТУРА: ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ, ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

FINANCIAL ARCHITECTURE: MAIN COMPONENTS, COMPARATIVE ANALYSIS, AND CURRENT CHALLENGES

Мандич О. В., Бабко Н. М., Андрющенко І. С.,
Лачков А. С. Фінансова архітектура: основні
компоненти, порівняльний аналіз та виклики
сучасності. *Український журнал прикладної
економіки та техніки*.
2023. Том 8. № 1. С. 208 – 212.

Mandych.O., Babko N., Andriushchenko I.,
Lachkov A. Financial architecture: main
components, comparative analysis, and current
challenges. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2023. Volume 8. № 1, pp. 208 – 212.

Поняття фінансової архітектури описує структуру та механізми, за допомогою яких фінансові ресурси та капітал переміщуються в економіці. Фінансова архітектура включає у себе різноманітні фінансові інструменти та ринки, законодавство та регулюючі органи, а також міжнародні фінансові установи. Основне завдання фінансової архітектури полягає в забезпеченні стабільності та ефективності фінансової системи, а також забезпеченні доступу до капіталу та фінансових послуг для всіх секторів економіки. Для досягнення даних цілей фінансова архітектура потребує постійної модернізації та адаптації до змін у світовій економіці та фінансовій сфері. У статті аналізуються ключові компоненти фінансової архітектури, такі як банківська система, фондовий ринок та регуляторна база, а також їх взаємодія та вплив на економічні результати. Досліджуються виклики та можливості, пов'язані з фінансовою архітектурою (вплив технологій та глобалізації) на фінансові системи, роль політики та інші. Розглядається фінансова архітектура України, а також аналізуються основні характеристики фінансової архітектури різних країн світу, зокрема США, Китаю, Японії, Європейського Союзу, Бразилії та Індії. Надається інформація про фінансовий сектор та його відповідальність за фінансову стабільність країн, що досліджуються. Дослідження стану фінансової архітектури в різних країнах світу дозволяє порівняти різні підходи та зрозуміти, як вони впливають на стан економіки та фінансову стабільність. Так як фінансова система постійно змінюється під впливом технологічного прогресу, нестабільних економічних умов та регуляторних реформ, то доцільним, на нашу думку, є виокремлення сучасних тенденцій у фінансовій системі: цифрова трансформація, фінтех-інновації, регуляторна реформа, стале фінансування, транскордонна інтеграція, коротка характеристика яких наведена у статті. Результати дослідження можуть бути корисні для економістів, фахівців у галузі фінансів та інвестицій, а також для всіх, хто цікавиться економічною системою загалом і фінансовою системою зокрема.
Ключові слова: фінансова архітектура, банківська система, фондові ринки, цифрові інновації.

The concept of financial architecture describes the structure and mechanisms by which financial resources and capital move in the economy. The financial architecture includes various financial instruments and markets, legislation and regulatory authorities, and international financial institutions. The main objective of the financial architecture is to ensure the stability and efficiency of the financial system, as well as access to capital and financial services for all sectors of the economy. To achieve these goals, the financial architecture requires constant modernization and adaptation to changes in the global economy and

© Мандич Олександра Валеріївна, Бабко Наталя Миколаївна, Андрющенко Ірина Сергіївна,
Лачков Андрій Сергійович, 2023

financial industry. The article considers the key components of the financial architecture, such as the banking system, stock market, and regulatory framework, as well as their interaction and impact on economic performance. The challenges and opportunities associated with financial architecture (the effects of technology and globalization) on financial systems, the role of politics, and others are explored. The financial architecture of Ukraine is considered, as well as the main characteristics of the financial architecture of different countries, including the United States, China, Japan, the European Union, Brazil, and India. Information is provided on the studied countries' financial sector and financial stability. The study of the financial architecture in different countries allows for comparing different approaches and understanding how they affect the state of the economy and financial stability. Since the financial system is constantly changing under the influence of technological progress, unstable economic conditions, and regulatory reforms, we believe it is advisable to identify current trends in the financial system: digital transformation, fintech innovations, regulatory reform, sustainable finance, cross-border integration, a brief description of which is provided in the article. The study's results may be helpful to economists, finance, and investment professionals, as well as anyone interested in the economic system in general and the financial system.

Keywords: financial architecture, banking system, stock markets, digital innovations.

Вступ

Сучасний світ характеризується докорінними змінами в економічній сфері, глобальних ринкових відносинах, політиці, технологіях, соціальних вимогах і поведінці споживачів. В таких умовах виникає необхідність у зміцненні фінансової системи та розробці фінансової архітектури, яка б забезпечувала стабільність і ефективність фінансового сектору.

Фінансова архітектура також нерозривно пов'язана з поняттями фінансової інтеграції та глобалізації. Фінансова інтеграція – це процес зближення фінансових ринків та інструментів різних країн, що призводить до збільшення міжнародних фінансових потоків та зростання економічної взаємозалежності між країнами. Глобалізація – це більш широкий процес зближення економік та культур у світі, до якого відноситься і фінансова архітектура [1-2].

Однак, фінансова архітектура як складний механізм може мати свої недоліки та ризики. Наприклад, концентрація фінансової влади у кількох великих міжнародних банках може призвести до складнощів у регулюванні фінансової діяльності цих установ. Також можуть виникати проблеми з фінансовою стабільністю та забезпеченням фінансової безпеки в різних країнах та регіонах. Іноді фінансова архітектура може бути занадто складною та недостатньо прозорою, що буде змушувати людей та компанії приймати ризиковані рішення, які чинять негативний вплив на економіку та суспільство в цілому. Не слід забувати й про проблему забезпечення доступності фінансових послуг для всіх верств населення, особливо в країнах з низьким рівнем доходів та розвитку, що може призвести до утворення фінансової нерівності, криз та збитків [3-4].

Отже, вирішення проблем та недоліків фінансової архітектури потребує комплексного підходу та співпраці між національними та міжнародними організаціями, регулювання та контролю діяльності фінансових установ, розробки та впровадження інноваційних фінансових інструментів, а також забезпечення рівного доступу до фінансових послуг для всіх категорій населення та галузей економіки.

Дослідженню фінансової архітектури присвячено роботи таких зарубіжних дослідників, як Джозеф Стігліц [8], Кен Рогофф [10], Нуріель Рубіні [11] та інших, а також вітчизняних науковців, а саме: Косова Т.Д. [2], Деєва Н.Е. [2], Ползікова Г.В. [2], Мельник В.М. [4], Житар М.О. [4], Савченко М.В. [5], Цибрій Л.О. [5] та багато інших. Незважаючи на значну увагу до даної проблематики широкого кола науковців, з часом вона лише набуває актуальності та потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей дослідження

Метою даної статті є дослідження основних складових фінансової архітектури України, її порівняльний аналіз з іншими країнами світу, визначення основних викликів та можливостей, пов'язаних з фінансовою архітектурою, включаючи вплив технологій та глобалізації на фінансові системи, а також визначення напрямів розвитку фінансової архітектури та пропозицій щодо поліпшення її функціонування, зокрема шляхом впровадження цифрових інновацій та застосування найкращих практик інших країн.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фінансова архітектура – це структура та дизайн фінансової системи в економіці країни. Важливість фінансової архітектури у сприянні економічному зростанню та розвитку неможливо переоцінити. Ефективна та дієва фінансова система може забезпечити стабільне середовище для діяльності підприємств та фізичних осіб, полегшити доступ до кредитів та капіталу, а також забезпечити ефективний розподіл ресурсів. З іншого боку, неефективна фінансова система може перешкоджати економічному зростанню, створювати системні ризики та поглиблювати економічну нерівність.

Основними компонентами фінансової архітектури є [2-4]:

1. Банківська система – один із найважливіших компонентів фінансової архітектури. Вона забезпечує канали для мобілізації та розподілу заощаджень, сприяє здійсненню платежів і транзакцій, а також надає кредити підприємствам і приватним особам. Добре продумана банківська система повинна бути стабільною, ефективною та реагувати на потреби своїх клієнтів. Однак банківська система може також нести значні ризики, такі як кредитний ризик та ризик ліквідності, може бути вразливою до фінансових криз. Тому ефективне регулювання та нагляд за нею мають важливе значення для підтримки її стабільності та зменшення ризиків.

2. Фондові ринки – дозволяють компаніям залучати капітал шляхом випуску акцій для інвесторів. Вони надають інвесторам платформу для купівлі та продажу акцій, тим самим сприяючи розподілу капіталу. Добре функціонуючий фондовий ринок має бути прозорим, справедливим та ефективним, з належними заходами захисту інвесторів. Однак фондові ринки також можуть бути схильні до волатильності та маніпуляцій і можуть створювати ризики для стабільності фінансової системи. Тому ефективне регулювання та нагляд за фондовими ринками є необхідними для підтримання їх цілісності та стабільності.

3. Регуляторна база – це правила і норми, що регулюють функціонування фінансової системи. Вона спрямована на те, щоб фінансові установи і ринки працювали безпечно та надійно, а споживачі були захищені від зловживань. Регуляторна база включає пруденційні норми, такі як вимоги до капіталу банків, правила поведінки, правила захисту прав споживачів, та макроруденційні норми, спрямовані на зменшення системних ризиків. Однак надмірне регулювання може також стримувати інновації та перешкоджати економічному зростанню. Тому для забезпечення стабільної та ефективної фінансової системи необхідно знаходити баланс між регулюванням та інноваціями.

Слід зазначити, що фінансова архітектура має певні сучасні виклики та можливості. По-перше, це технології. Технологічні досягнення, такі як блокчейн, штучний інтелект і великі дані трансформують фінансову галузь. Вони уможливають нові бізнес-моделі (наприклад, пірингове кредитування) та підвищують ефективність і безпеку фінансових операцій. Однак вони також створюють нові ризики (наприклад, кіберризики) та потенціал фінансового виключення вразливих верств населення. Тому необхідно адаптувати регуляторну базу до технологічних інновацій, забезпечуючи при цьому захист прав споживачів та фінансову стабільність.

Ще один виклик, який постає перед фінансовою архітектурою – це глобалізація. Фінансова глобалізація посилила взаємозв'язок фінансових систем через кордони. Вона зробила можливим широкий доступ до капіталу та сприяла транскордонним інвестиціям. Однак вона також створила й нові ризики, такі як потенціал зараження та передача шоків через кордони. Тому уряди країн необхідно координувати транскордонні регуляторні рамки, щоб зменшити ці ризики.

Одним із ключових аспектів фінансової архітектури, якому приділяється все більше уваги, є фінансова інклюзія. Фінансова інклюзія означає надання недорогих і доступних фінансових послуг фізичним та юридичним особам, особливо тим, хто недостатньо обслуговується або виключений із традиційної фінансової системи. Відсутність доступу до офіційних фінансових послуг може обмежувати економічні можливості, а також перешкоджати розвитку добре функціонуючої фінансової системи. Тому сприяння фінансовій інклюзії стало важливою метою для багатьох країн і міжнародних організацій [4-6].

Нещодавня світова фінансова криза підкреслила важливість ефективного фінансового регулювання та нагляду з метою підтримки фінансової стабільності. У відповідь на це багато країн впровадили реформи, спрямовані на зміцнення регуляторної бази та підвищення стійкості своїх фінансових систем. Ці реформи включають такі заходи, як підвищення вимог до капіталу та ліквідності банків, посилення стандартів управління ризиками та вдосконалення системи нагляду [7-8].

Кожна країна має свою унікальну фінансову архітектуру, але існують деякі загальні тенденції та характеристики, що спостерігаються у фінансових системах по всьому світі (табл. 1.).

Основні відмінності між фінансовими системами країн можуть відображати різні підходи до регулювання та структурування фінансових послуг. Деякі країни можуть мати більш розвинену та складну фінансову систему, яка включає більшу кількість різних інституцій та інструментів, тоді як інші можуть бути менш розвиненими та спрощеними [9-11].

Незважаючи на це, у всіх країнах фінансова система є важливою складовою національної економіки та впливає на розвиток та здоров'я господарства в цілому, а спільні тенденції та виклики включають необхідність сприяння фінансовій стабільності, забезпечення доступу до фінансових послуг та сприяння сталому економічному зростанню.

Таблиця 1. Порівняльні характеристики компонентів фінансової архітектури деяких країн світу [2-5]

Країна	Основні компоненти фінансової архітектури
США	Федеральна Резервна Система (Federal Reserve System) - центральний банк США, який відповідає за монетарну політику та регулювання банківської системи країни. Комісія з цінних паперів та бірж (Securities and Exchange Commission) - регулюючий орган, який контролює діяльність бірж та ринків цінних паперів. Федеральне управління зі страхування вкладів (Federal Deposit Insurance Corporation) - орган, який забезпечує страхування вкладів громадян у банках США. Міністерство фінансів (Department of the Treasury) - відповідає за фінансову політику країни та координує роботу фінансових установ управління державним бюджетом. Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (Commodity Futures Trading Commission) - регулює ринки ф'ючерсів та опціонів. Конгрес США - приймає закони, що визначають фінансову політику та регулюють діяльність фінансових установ. США мають одну з найбільш розвинених та складних фінансових систем у світі.
Китай	Народний банк Китаю (People's Bank of China) - центральний банк Китаю, який відповідає за монетарну політику та регулювання банківської системи країни. Комісія з регулювання банків та страхування (China Banking and Insurance Regulatory Commission) - регулюючий орган, який контролює діяльність банків та страхових компаній. Комісія з цінних паперів та фондів Китаю (China Securities Regulatory Commission) - орган, який регулює діяльність фондових бірж та ринків цінних паперів. Національний фонд соціального страхування (National Social Security Fund) - фонд, який забезпечує соціальне страхування. Міністерство фінансів (Ministry of Finance) - відповідає за фінансову політику країни та координує роботу фінансових установ управління державним бюджетом. Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами Китаю (China Securities Futures Commission) - регулює ринки ф'ючерсів та опціонів. Китайська фінансова система досить різноманітна, включає державні та приватні банки, фондові біржі та інші фінансові інструменти. Державний сектор зазвичай відіграє важливу роль у регулюванні та розвитку китайської фінансової системи.
Японія	Банк Японії (Bank of Japan) - центральний банк країни, який відповідає за монетарну політику та регулювання банківської системи. Комісія фінансового нагляду (Financial Services Agency) - регулює діяльність фінансових установ, зокрема банків, страхових компаній та бірж. Токійська фондова біржа (Tokyo Stock Exchange) - найбільша фондова біржа Японії, яка торгує акціями та іншими цінними паперами. Японська корпорація зі страхування депозитів (Japan Deposit Insurance Corporation) - захищає вклади клієнтів банків у разі їхньої неплатоспроможності. Комісія зі стандартів бухгалтерського обліку (Financial Accounting Standards Foundation) - відповідає за розробку стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Поштовий банк Японії (Japan Post Bank) - найбільший поштовий банк у світі, який надає фінансові послуги, зокрема депозитні рахунки та іпотечні кредити. Японська фінансова архітектура характеризується сильним регулюванням та високим рівнем інновацій, вона досить складна та конкурентна, і включає як державні, так і приватні банки.
ЄС	Європейський центральний банк (European Central Bank) - центральний банк ЄС, який відповідає за монетарну політику та стабільність євро. Європейська комісія (European Commission) - виконавчий орган ЄС, який відповідає за розробку законодавства та політики, що стосуються фінансового сектору. Рада Європейського Союзу (European Council) - забезпечує координацію економічної політики країн-членів ЄС. Європейський фонд стабільності (European Stability Mechanism) - фонд, створений для надання фінансової допомоги країнам-членам ЄС в разі кризи. Європейський банк інвестицій (European Investment Bank) - банк, який надає фінансування проектів в ЄС та підтримує економічний розвиток. Європейська банківська влада (European Banking Authority) - відповідає за регулювання та нагляд за банківською системою ЄС. Європейський ринок цінних паперів (European Securities and Markets Authority) - відповідає за регулювання та нагляд за ринками цінних паперів в ЄС. Фінансова архітектура Європейського Союзу включає грошовий союз, в якому функціонує єдина валюта (євро) та Європейський центральний банк, який відповідає за монетарну політику в країнах, що входять до ЄС.
Бразилія	Бразильський центральний банк (Banco Central do Brasil) - центральний банк Бразилії, який відповідає за монетарну політику, регулювання банківської системи та стабільність національної валюти. Комісія з цінних паперів та обміну (Comissão de Valores Mobiliários) - регулюючий орган, який відповідає за реєстрацію та нагляд за цінними паперами та іншими інвестиційними продуктами. Бразильська федеральна казначейська служба (Secretaria do Tesouro Nacional) - відповідає за управління національним боргом та фінансовою політикою держави. Фонд гарантування вкладів (Fundo Garantidor de Créditos) - фонд, створений для гарантування вкладів фізичних та юридичних осіб у банках, які зареєстровані в Бразилії. Бразильська фінансова архітектура зконцентрована, у ній домінують кілька найбільших банків та фінансових інституцій. Комітет з фінансової стабільності (Comitê de Estabilidade Financeira) - відповідає за моніторинг та аналіз системних ризиків фінансової системи та розробку заходів щодо їх зменшення. Бразильська біржа (Bolsa de Valores de São Paulo) - головна біржа в країні, на якій здійснюється торгівля цінними паперами та іншими інвестиційними продуктами.
Індія	Резервний банк Індії (Reserve Bank of India) - центральний банк Індії, який відповідає за монетарну політику, регулювання банківської системи та стабільність національної валюти. Комісія з цінних паперів та бірж (Securities and Exchange Board of India) - регулюючий орган, який відповідає за реєстрацію та нагляд за цінними паперами та іншими інвестиційними продуктами. Комісія з банківського розвитку та фінансування (Banking and Finance Commission) - відповідає за розвиток банківської системи та регулювання фінансових послуг. Фонд гарантування вкладів (Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation) - фонд, створений для гарантування вкладів фізичних та юридичних осіб у банках, які зареєстровані в Індії. Національна фондова біржа Індії (National Stock Exchange of India) - головна біржа в країні, на якій здійснюється торгівля цінними паперами та іншими інвестиційними продуктами. Комітет з фінансової стабільності (Financial Stability and Development Council) - відповідає за моніторинг та аналіз системних ризиків фінансової системи та розробку заходів щодо їх зменшення. Фінансова система Індії досить розвинена та стабільна, але все ще має проблеми з нестачею фінансової включеності та доступності фінансових послуг для всіх громадян країни.

Джерело: розроблено автором за результатами дослідження.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Фінансова архітектура є критично важливим компонентом добре функціонуючої економіки. Вона забезпечує інфраструктуру та основу для ефективного розподілу ресурсів, мобілізації та розміщення заощаджень, а також спрощення платежів і транзакцій. Добре продумана фінансова архітектура має бути стабільною, ефективною та реагувати на потреби клієнтів. Однак вона також несе в собі значні ризики, такі як кредитні ризики, ризики ліквідності та системні ризики. Тому ефективне регулювання та нагляд є важливими для підтримання її стабільності та зменшення ризиків. Виклики та можливості, пов'язані з фінансовою архітектурою, такі як технології та глобалізація, підкреслюють необхідність адаптації регуляторної бази до інновацій, забезпечуючи при цьому фінансову стабільність та захист прав споживачів. Розвиток фінансової архітектури України має на меті створення ефективною та стійкою фінансової системи, яка забезпечує доступність

фінансових послуг для всіх громадян та підприємств, підвищує рівень захисту вкладників та інвесторів, забезпечує стабільність фінансового ринку та сприяє економічному зростанню.

Основними напрямками розвитку фінансової архітектури України можуть бути наступні. Підвищення фінансової грамотності населення та підприємств. Необхідно проводити інформаційну роботу та забезпечувати доступність до освіти в галузі фінансів та інвестицій. Для цього необхідно забезпечувати доступ до інформації про фінансові послуги та продукти, а також проводити освітні кампанії та тренінги з фінансової грамотності. Це дозволить підвищити свідомість населення щодо своїх фінансових рішень та зменшити ризик отримання неправомірної або шахрайської інформації. Використання новітніх технологій дозволяє забезпечити швидкість, ефективність та доступність фінансових послуг. Тому особливої актуалізації набирають питання постійного розвитку фінансових технологій (Fintech).

Представлені пропозиції можуть допомогти покращити функціонування фінансової архітектури України і забезпечити стабільний розвиток економіки країни. Проте, їх впровадження потребує чіткої стратегії та відповідальності з боку держави та бізнесу. Також важливо забезпечити прозорість та відкритість у прийнятті рішень та реформуванні фінансової системи, щоб залучити довіру населення та інвесторів.

Список літератури

1. Батюк Л.А. Глобальні економічні тренди та Україна. Механізми економічного зростання і конкурентоспроможності національного господарства: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 8 грудня 2018 р.). У 2-х частинах. К.: ГО «Київський економічний науковий центр». 2018. Ч. 1. 108 с.
2. Косова Т.Д., Деева Н.Е., Ползікова Г. В. Фінансова архітектура як базис розбудови управління національною економікою. Економіка та держава, 2020, № 8. С. 49-52.
3. Поченчук Г.М. Фінансові технології: розвиток і регулювання. Економіка і суспільство, 2017. Випуск 13. С. 1193-1200.
4. Мельник В.М., Житар М.О. Рівні ієрархії та динаміка змін фінансової архітектури. Причорноморські економічні студії, 2019. Вип. 43. С. 144-150.
5. Савченко М.В., Цибрій Л.О. Фінансові центри нових індустріальних країн у фінансовій архітектурі світу. Галицький економічний вісник, 2021, 70(3). С. 188-199.
6. Севідова І.О., Мандич О.В., Квятко Т.М., Бабко Н.М., Романюк І.А. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків : ХНТУСГ, 2020. 200 с.
7. Балицька М.В., Бровенко К.С. Фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків. Інвестиції: практика та досвід, 2021. № 9. С. 59-65.
8. Orszag P., Rubin R., Stiglitz J. Fiscal resiliency in a deeply uncertain world: the role of semiautonomous discretion. Peterson Institute for International Economics, Washington (DC) Policy Brief, 2021. No 21(2). <https://academic.oup.com/icc/article-abstract/31/2/281/6550862?login=false>
9. Pakhucha E., Babko N., Bilousko T., Bilousko R., Vynohradenko S., Azizov O. Strategic Analysis of Export Activities of Enterprises to Ensure Sustainable Development. European Journal of Sustainable Development. 2021. № 10(4). pp. 251-270.
10. Reinhart, C., Rogoff, K. Esta vez es distinto: ocho siglos de necesidad financiera. México, D.F. Fondo de Cultura Económica, 2011.
11. Roubini, N. The anatomy of the coming recession. Project syndicate, 2019, 22.

References

1. Batiuk, L.A. (2018). «Global economic trends and Ukraine». *Mekhanizmy ekonomichnoho zrostannia i konkurentospromozhnosti natsionalnoho hospodarstva*. [Mechanisms of economic growth and competitiveness of the national economy]. Proseeding All-Ukrainian science and practice conf. (Kyiv, December 8, 2018). In 2 parts. K.: NGO "Kyiv Economic Research Center". Part 1.
2. Kosova, T.D., Dieieva, N.E., Polzikova, H. V. (2020). «Financial architecture as a basis for building the management of the national economy». *Ekonomika ta derzhava*, № 8, pp. 49-52.
3. Pochenchuk, H.M. (2017). «Financial technologies: development and regulation». *Ekonomika i suspil'stvo*, Issue 13, pp. 1193-1200.
4. Melnyk, V.M., Zhytar, M.O. (2019). «Hierarchy levels and dynamics of financial architecture changes». *Prychornomorski ekonomichni studii*, Issue 43, pp. 144-150.
5. Savchenko, M.V., Tsybrii, L.O. (2021). «Financial centers of newly industrialized countries in the financial architecture of the world». *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, №70(3), pp. 188-199.
6. Sievidova, I.O., Mandych, O.V., Kviatko, T.M., Babko, N.M., Romaniuk, I.A. (2020). «Competitiveness of the enterprise: education». KhNTUSH, Kharkiv. Ukraine.
7. Balyts'ka, M.V., Brovenko, K.S. (2021). «Financial technologies as a driver of the development of financial markets». *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, № 9, pp. 59-65.
8. Orszag, P., Rubin, R., Stiglitz, J. (2021). Fiscal resiliency in a deeply uncertain world: the role of semiautonomous discretion. Peterson Institute for International Economics, Washington (DC) Policy Brief, No 21(2). <https://academic.oup.com/icc/article-abstract/31/2/281/6550862?login=false>
9. Pakhucha, E., Babko, N., Bilousko, T., Bilousko, R., Vynohradenko, S., Azizov, O. (2021). *Strategic Analysis of Export Activities of Enterprises to Ensure Sustainable Development*. European Journal of Sustainable Development. № 10(4), pp. 251-270.
10. Reinhart, C., Rogoff, K. (2011). *Esta vez es distinto: ocho siglos de necesidad financiera*. México, D.F.: Fondo de Cultura Económica,
11. Roubini, N. (2019). *The anatomy of the coming recession*. Project syndicate.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2023 р.